

OBITELJ IZMEĐU STVARNOSTI ŽIVOTA I OČEKIVANJA CRKVE

prof. dr. sc. ANTON TAMARUT

Prvo treba istaknuti da su obitelj i Crkva u bliskom i prožimajućem odnosu do te mjere da je označavanje obitelji „kućnom Crkvom« već postalo općim mjestom crkvenog nauka, pa će tako i papa Franjo u postsinodalnoj apostolskoj pobudnici posvećenoj ljubavi u obitelji, *Amoris laetitia*, reći za Crkvu da je „obitelj obitelji, neprestano obogaćivanje životom svih kućnih Crkava« (AL, 87) te će također na istom mjestu reći kako je „razmatranje uzajamnosti između obitelji i Crkve dragocjeni dar, jer Crkva je dobro za obitelj, a obitelj je dobro za Crkvu« (*Isto*). Već je i sveti Ivan Pavao II. u svojoj apostolskoj pobudnici posvećenoj zadaćama kršćanske obitelji u suvremenom svijetu, *Familiaris consortio*, upozorio na „mnogostruke i duboke veze što postoje između Crkve i kršćanske obitelji i koje obitelj čine svojevrsnom ‘Crkvom u malome’ (*Ecclesia domestica*)« (FC, 49).

Prirodno je da u takvim odnosima postoje uzajamna očekivanja. No, čini se da se u dosadašnjim teološko-pastoralnim raspravama, a također i u dokumentima crkvenog učiteljstva uglavnom govorilo o tome što Crkva očekuje od obitelji, a u znatno manjoj mjeri o tome što obitelj očekuje od Crkve. Zadnje dvije Biskupske sinode posvećene obitelji u tom pogledu predstavljaju određenu novost. Kako u pripremnom razdoblju tako i tijekom samih zasjedanja nastojalo se u znatno većoj mjeri čuti glas same obitelji te pridati veću pozornost njezinim očekivanjima. Sinodalnim je ocima postalo jasno kako se Crkva ne smije zaustaviti na čisto teorijskom naviještanju odvojenom od stvarnih problema osoba: „U naviještanju se mora pomoći ljudima da iskuse da je evanđelje obitelji odgovor na najdublja očekivanja osobe: na njezino dostojanstvo i puno ostvarenje u uzajamnosti i zajedništvu. Ne treba samo predočavati pravila već i predlagati vrijednosti« (*Relatio Synodi*, 33). U tom pogledu ukazala se potreba za „pastoralnim i misijskim obraćenjem« (Papa Franjo), koje među ostalim uključuje i zaokret u govoru o braku i obitelji. Naime, u tom bi govoru trebalo izbjegavati pretjerano idealiziranje. Taj govor ne bi smio biti previše apstraktan, već blizak konkretnim situacijama i praktičnim mogućnostima stvarnih obitelji (usp. AL, 36).

Crkva sekulariziranom i raskršćanjenom društvu s pravom puno očekuje od obitelji, osobito u pogledu nove evangelizacije, no jednako tako i obitelj u složenoj društveno-ekonomskoj i kulturno-duhovnoj stvarnosti s pravom puno očekuje od Crkve. Papa Franjo voli često za Crkvu upotrijebiti sliku poljske bolnice. Tako npr. i u apostolskoj pobudnici *Amoris laetitia* poziva neka „ne zaboravimo da je često rad Crkve nalik onom u poljskoj bolnici« (AL, 291). Ta slika Crkve može nam pomoći da lakše razumijemo i stvarnost života u kojoj se nalazi obitelj. Naime, nećemo pretjerati ako tu stvarnost u duhovnom pogledu usporedimo sa svojevrsnim izvanrednim, da ne reknemo „ratnim« stanjem. Protiv obitelji se već duže vrijeme neformalno vodi svojevrsni „rat«. Na nju su nasrnule različite ideologije i pokreti. Neskloni su joj i postupno joj se sve žešće protive razni *izmi*, kao što su relativizam, individualizam, konzumerizam, hedonizam. „U raznim zemljama zakonodavstvo omogućava sve veći niz alternativa braku, što ima za posljedicu da se brak sa svojim karakteristikama isključivosti, nerazrješivosti i otvorenosti prema životu pokazuje kao staromodna i zastarjela opcija u odnosu na druge. U mnogim zemljama provodi se prava dekonstrukcija obitelji, gdje se nastoje usvojiti modeli temeljeni gotovo isključivo na paradigmi autonomije volje« (AL, 53).

Antropološko-kulturna promjena kojoj svjedočimo na svim područjima života i koja u sebi vrijednosno nije jednoznačna, na osobit se način reflektira na brak i obitelj. Kultura provizornosti, stalnih eksperimentiranja i promjena, kultura nesigurnosti i straha od trajnih obveza, kao i kultura pretjeranog individualizma, površnih i neobvezujućih osjećaja očito ne idu na ruku vrednotama bračnog i obiteljskog života kao što su npr. vjernost i zajedništvo, bezuvjetno uzajamno i cjelovito predanje do kraja. Slično bi se moglo reći i za suvremeno tržište rada, za liberalno-kapitalističke modele proizvodnje kojima je profit jedini i vrhunski cilj. Danas „obitelji osobito trpe zbog teškoća vezanih uz rad« (AL, 44). Preostaje im malo vremena za svakodnevno njegovanje svojih odnosa. No, tu su još i druga ključna egzistencijalna pitanja koja za mnoge obitelji u suvremenim društvima predstavljaju složene i teške izazove, kao što su npr. nezaposlenost, pitanje stana, pravedne plaće, socijalne i zdravstvene skrbi i dr.

Da bi obitelj u takvim kompleksnim društveno-ekonomskim i kulturno-duhovnim kretanjima mogla izvršiti svoj kršćanski poziv i poslanje, da bude ljubiteljica života, „zajednica vjere, nade i ljubavi« (KKC, 2204), zajednica u kojoj se otajstvo Božje trojstvene ljubavi naviješta, slavi i životom svjedoči, da bi mogla izvršiti misijsko i evangelizacijsko poslanje u društvu, biti svjetlo, sol i kvasac, otvoriti današnjem društvu humaniju perspektivu, potrebna joj je svesrdna i bliska pomoć, razumijevanje i podrška Crkve. Potrebno je da se obitelj u Crkvi osjeća i doživljava obiteljski; drugim riječima, da i sâma Crkva ima obiteljsko lice (usp. AL, 246). Zadaća i ponašanje Crkve, a tu prvenstveno mislimo na njezine pastire, ovisila je u pojedinim razdobljima i situacijama u velikoj mjeri o tome, kako je Crkva sebe vidjela i odredila. Crkva se na Drugome vatikanskom koncilu definirala u prvom redu kao Otajstvo (zajedništva) i narod Božji na putu, a u slikama pape Franje promatra se također i kao „kuća milosrđa«, „očev dom, gdje ima mjesta za svakoga s njegovim tegobnim životom« (EG, 47), te kao „poljska bolnica«, „pokretno zdanje za prvu pomoć, za hitne intervencije, kako bi se spriječilo da vojnici umiru. Tu se primjenjuju hitni medicinski zahvati, a ne rade se specijalistički nalazi« (*Božje je ime Milosrđe*, 68).

Spomenute slike Crkve zacijelo pružaju veliku utjehu posebno onim obiteljima koje su ranjene ili su pretrpjele razne duhovne i materijalne gubitke. Iz takvih predodžbi Crkve proizlaze i odgovarajuće zadaće i poslanje crkvenih službenika, posebno u pogledu pastoralne obitelji: biti stalno na putu s Božjim narodom, s obiteljima, biti bliski životni suputnik i prijatelj. Od svećenika se očekuje da bude posebno pozoran i osjetljiv za one osobe, bračne supružnike i obitelji koje su slabije, zastaju i muče se na putu s brzinom kretanja većine. Kao član liječničke ekipe u „poljskoj bolnici«, svećenik treba biti stalno spreman za iznenadne i izvanredne intervencije. Svećenik je duhovnik, osoba koja pomaže u razlikovanju, rasuđivanju i prosuđivanju duhova i različitih složenih bračnih i obiteljskih situacija. On pruža savjete i pomoć u pitanjima vezanim uz rast u ljubavi, prevladavanje sukobâ i odgoj djece. Svećenik odgaja, okuplja i uključuje!

„Pozvani smo - veli papa Franjo - odgajati savjesti, a ne težiti tome da ih zamijenimo« (AL, 37). Od svećenika se očekuje da spremnim i radosnim slavljem i posluživanjem sakramenata pomirenja i euharistije bude trajno u službi milosti koja mnogima omogućuje nositi se sa izazovima braka i obitelji.

— ANTON TAMARUT —

Redovit profesor Anton Tamarut (trajno zvanje) rođen je u Novalji 1960. godine. Osnovnu školu pohađao je u Novalji, a srednju započeo u Pazinu, a završio u Nadbiskupskoj srednjoj školi za spremanje svećenika u Zadru.

Studij filozofije i teologije započeo 1979. na Visokoj bogoslovnoj školi u Rijeci te 1982. nastavio na Teološkom fakultetu Papinskog sveučilišta Gregoriana u Rimu.

Na Teološkom fakultetu Papinskog sveučilišta Gregoriana specijalizirao se u dogmatskoj teologiji. Na istom fakultetu obranio je doktorsku dizertaciju 1993. godine s naslovom Slika Božja kao teološko mjesto nauka o milosti. Milost kao blizina Boga u djelima Ivana Goluba.

Za svećenika je zaređen 31. ožujka 1986. godine. Od 1993. predaje na Teologiji u Rijeci predmete iz dogmatske teologije. Od 1995. god. zaposlen je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu za potrebe Teologije u Rijeci – Područni studij KBF-a.

Od 2005. do 2010. na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu obnaša dužnost prodekana za nastavu. Od 2009. do 2013. godine zamjenik je dekana KBF-a u Senatu Zagrebačkog sveučilišta i u tom istom razdoblju član Vijeća društveno-humanističkog područja Sveučilišta u Zagrebu. Od 2013. zamjenik je dekana KBF-a u Vijeću društveno-humanističkog područja Sveučilišta u Zagrebu. Od 2013. godine član je Matičnog odbora za područje humanističkih znanosti – polje filozofije i teologije.

Član je Uredništva Bogoslovske smote i Znanstvenog vijeća Riječkog teološkog časopisa, te delegat Fakultetskog vijeća KBF-a za studentski časopis Spectrum. Autor je niza objavljenih knjiga i znanstvenih članaka. _____